

Галина ГЕЛЕВИЧ

викладач вищої категорії

КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж

Імені М. Шашкевича»

Броди, Україна

galyna.helevych@gmail.com

СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ ЯК РЕГУЛЯТОР ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Одним з важливих показників навчального закладу є результативність виховного процесу. Аналізуючи психолого-педагогічну літературу, ми усвідомлюємо те, що вихованість можна визначити як сформованість ціннісних відносин на рівні сучасної культури. Більш того, вихованість на суттєвому рівні може розглядатись як активна позиція, що проявляється в відношеннях особистості до дійсності (відношення до навчання, праці, природи, людей, до самого себе), в готовності до вибору життєвої позиції.

Враховуючи сучасну геополітичну та історичну ситуацію в Європі, утворення нових націй, держав, відродження національних культур і мов, оновлення національних та європейських демократичних процесів є невідкладними.

Зрозуміло, що існує взаємозалежний зв'язок між системами цінностей, стратегіями та підходами освіти та розвитку. Цінності визначають зміст освіти, а стратегії та методи мають на меті прищепити молоді віру в прийнятті цінності. Яку б систему не вибрало суспільство, такою має бути виховний і розвиваючий характер сім'ї, школи та суспільства. Насправді освіта є не що інше, як додавання ієрархії цінностей, добровільно обраних, освоєних і реалізованих за допомогою відповідної діяльності. У цьому сенсі педагог несе відповідальність за те, щоб наблизити їх до дитини, представивши ці цінності у прийнятний для неї спосіб, розвиваючи їх у своїй свідомості та таким чином сприяючи їх інтеріоризації, стають його сучасним світосприйняттям.

Насамперед, ідеальну природу цінностей зумовлює те, що вони є в першу чергу є предметом визнання і віри. Адже, одна з їхніх головних прикмет це те, що цінності стосуються тих найпотаємніших глибин людської душі, які не можна раціонально осягнути. У певному сенсі вони пояснюють стан духовності людини та суспільства, але зазвичай носять і містичний (ірраціональний) характер. Особливість людської психіки в тому, що вона багато що сприймає на віру, часом просто сподівається, дещо любить - і все це далеко не завжди обґрунтовано.[2]

Сама природа цінностей також передбачає їх об'єктивацію, тобто якийсь матеріальний прояв, що робить їх доступними для сприйняття як засіб їх передачі від людини до людини, засіб спілкування. Ми можемо виділити принаймні три основні форми цієї об'єктивації:

1) кодекс цінностей, тобто в тій чи іншій мірі систематизований перелік їх у формі певних вербальних правил, вимог, законів, заборон, визначень. У християнській філософії таку функцію виконує «Катехизис».

2) Цінності опредмечуються у формі якостей людської душі, що презентується назовні певними вчинками, всією поведінкою людини. Власне, тоді ми говоримо про виховання прикладом. У широкому сенсі сюди віднесено і міжнаціональні і соціальні стосунки окремих людей, їх груп та народів.

3) Нарешті, цінності втілюються в різних формах культури. Сфера такого опредмечення дуже широка і включає найперше: філософію, літературу, мову, мистецтво, релігію, традиції втілені у звичаях та обрядах, державну і народну символіку, ідеологічні, моральні та правові джерела і чинники (конституцію, кодекси законів, міжнародні документи).[3]

Нормативно-моральна поведінка людей, особливо культури в їх різноманітних формах, насправді є чинниками виховання саме тому, що вони несуть цінності. Адже те, що вони неявні та «приховані», у більшості випадків визначає два важливі моменти освітньої практики.

По-перше, одна полягає в тому, що цінності дисципліни часто засвоюються інтуїтивно і несвідомо для себе.

По-друге, «приховування» дисциплінарних цінностей часто призводить до того, що ми не завжди бачимо справжній зміст дисципліни в освітніх організаціях, тому часто вдаємося до дисципліни з неправильними цінностями та цілями, які вказують на наші завдання.

Розглядаючи питання формування сучасного молодіжного комплексу громадянської якості, освітяни повинні звернути увагу на процес формування громадянських якостей, таких як громадянська самосвідомість, громадянська гідність, відповідальність, громадянська мужність і працьовитість.

Адже, громадянська самосвідомість - це розумове осягнення і внутрішнє прийняття людиною того факту, що вона належить до певного державного соціуму, саме ідентифікаційною стороною вона відрізняється від просто громадянської свідомості, наявність якої означає лише знання особистістю своєї громадянської приналежності. І хоча згідно ст.15 «Загальної декларації прав людини», та Законом «Про громадянство України» кожна особа має право змінити своє громадянство, саме

громадянська самосвідомість психологічно утримує її від цього. Якщо сформувати у людини чітко виражене усвідомлення своєї належності до певної держави - нації, то вона буде свідомим громадянином та патріотом, в іншому разі доведеться констатувати її манкуртизм і не слід нашим педагогам про це забувати.[1, 2]

Почуття громадянських цінностей - означає, що громадянин позитивно ставиться до себе і вимагає того ж від інших, враховуючи цінності своєї країни. Завдяки цій громадянській якості індивіди можуть контролювати свою поведінку – вживати заходів для збереження репутації держави, підвищення державного авторитету і, навпаки, уникати негативної поведінки. З іншого боку, громадянська гідність змушує очікувати та вимагати поваги до своєї країни, коли це необхідно.

Виходячи з цього, кожен український громадянин повинен завжди пам'ятати про національну честь, яку ніхто не може відібрати, а може лише втратити чи заплямувати.

Національна честь тісно пов'язана з почуттям громадської відповідальності. Адже, громадянська відповідальність характеризує якою мірою ці завдання виконуються і на скільки свідомо та відповідально ми до них ставимось. Розвинена відповідальність за свої дії може поширюватись і на інших. Це означає, що особистість відчуває потребу контролювати не лише себе, а й інших.[1]

Громадянська мужність – виявляється у здатності особи захищати національні та суспільні цілі, вживати рішучих, зручних та агресивних дій у складних та екстремальних ситуаціях.

Громадянська мужність виступає антиподом емоції, пов'язані з інстинктом самозбереження - страхом. Тому її часто тлумачать, як особисту здатність долати страх вольовим зусиллям. Звідси низка понять, синонімічних до громадянської мужності: сміливість, самовідданість, хоробрість.[1]

ЛІТЕРАТУРА:

1. Асташова Н.А. Концептуальні засади педагогічної аксіології // Педагогіка, 2002, № 8.
2. Гудачек Я. Ціннісна орієнтація особистості // Психологія особистості в соціалістичному суспільстві: Активність і розвиток особистості. М., 1989. С.102-109.
3. Ісаєв І.Ф. «Теорія і практика формування професійної педагогічної культури викладачів вищої школи». - М., - 1993. - 219 с.
4. Клименко І.Ф. Генезис ціннісних орієнтацій, дослідження ставлення до норми соціальної поведінки на різних етапах соціального розвитку людини // До

проблеми формування ціннісних орієнтацій і соціальної активності особистості. М., 1992. С.3-12.

5. Педагогіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В.А. Сластенін, І.Ф. Ісаєв, Є.М. Шиянов; під ред. В.А. Сластенина. - 5-е вид., Стер. - М.: Видавничий центр «Академія», 2006. - 576 с.
6. Психологія особистості, що розвивається / Під ред. А.В. Петровського. М., 1987. С.240.

Олена КІРСАНОВА,

*викладач Львівського національного університету
імені Івана Франка
olenakirsanova1@gmail.com*

Аліна МАРТИНИШИН

*здобувач першого рівня вищої освіти,
Львівський національний університет
імені Івана Франка
Львів, Україна
martinisininalina1@gmail.com*

РОЛЬ І МІСЦЕ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА У ВИХОВАННІ ЛЮБОВІ ДО УКРАЇНИ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У світлі гострої військово-політичної та соціальної кризи, що склалися в нашій країні, є багато проблем, це є проблеми виховання любові та поваги до свого рідного краю, людина не відчуває приналежність до свого рідного краю, в неї немає бажання відстоювати, захищати свою країну, вона хоче бути осторонь від цього, зараз набувають великої актуальності. Завдання як правильно виховувати національні і загальнолюдські цінності, усвідомлення того, що ти є громадянином своєї держави, утвердження якостей громадянина-патріота України знайшли у Законі України «Про освіту», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді [4].

В даний момент в нашій державі відбуваються військові події, які спричинила російська федерація, саме тому багато учнів навчальних закладів були вимушені виїхати зі своїх міст, рідних домівок на інші території, і навіть за кордон. Для подальшого розвитку української держави, необхідно повернення кожного учня, молоді людини, для відбудови своєї країни.

Патріотичні почуття дітей зароджуються на основі прикладу їхнього оточення (сім'ї, друзів, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня, спілкуються з рідними, проводять час з друзями, це для них